

Η ιστορία του αμμαθκιού που ποδοειπάζει

etraftaki kelimeler ve duygular
modern Kıbrıs tarihinden

λέξεις τζαι αισθήματα γυρώ που
την σύγχρονη κυπριακή ιστορία

words and feelings around
contemporary Cypriot history

λεukoζα

2024

The booklet is divided into three parts. In the first one, the poem by Adonis Florides “*Η ιστορία του αμμαθκίου που ποῶ̣̣ιεπάζει*” as it was written in April 1994 in Cypriot Greek is quoted in its entirety. The second part attempts to render it in Turkish Cypriot, Common Modern Greek and English. At the same time, the explanation of the poet’s references - both historical and non-historical - is given. In the last part of the publication, the theoretical and emotional quests of Andreas Anastasiades and Panayiotis Achniotis are presented, which are drawn from the narrative parts of their documentary “*Tongue*”.

Kitapçık 3 bölümden oluşur. İlkinde, Adonis Florides’in Kıbrıs Rumcası şiiri “*Η ιστορία του αμμαθκίου που ποῶ̣̣ιεμάζει*” Nisan 1994’te yazdığı bütün haliyle yer alır. İkinci bölümde, Kıbrıslı Türkçesi, Yaygın Modern Yunanca ve İngilizce dillerine tercüme denemelerinden oluşur. Aynı zamanda şairin kullandığı tarihsel ve tarihsel olmayan referansların açıklamaları da burada bulunabilir. Yayının son bölümünde ise, Andreas Anastasiades ve Panagiotis Achniotis’in “*Tongue*” isimli belgesellerinde yer verdikleri teorik ve duygusal sorgulamaları sunulur.

Το ανα χείρας βιβλιαράκι χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο παρατίθεται αυτούσιο το ποίημα του Άδωνη Φλωρίδη “*Η ιστορία του αμμαθκιού που ποῶ̣̣ιεπάζει*” όπως αυτό γράφτηκε τον Απρίλιο του 1994 στην Κυπριακή Ελληνική. Στο δεύτερο μέρος επιχειρείται η απόδοση του στην Τουρκική Κυπριακή, την Κοινή Νέα Ελληνική καθώς και στην Αγγλική. Παράλληλα παρατήθεται η επεξήγηση των αναφορών του ποιητή - ιστορικών και μη-. Στο τελευταίο μέρος αποτυπώνονται οι θεωρητικές και συναισθηματικές αναζητήσεις των Ανδρέα Αναστασιάδη και Παναγιώτη Αχνιώτη οι οποίες αντλούνται από τα αφηγηματικά μέρη του ντοκιμαντέρ τους “*Tongue*”.

Poetry/ Şiir / Ποίηση

Adones Florides

Narration / Anlatım / Αφήγηση

Andreas Anastasiades & Panayiotis Achniotis

English Translation / İngilizce Çeviri / Αγγλική Μετάφραση

Orestis Konnis

Cypriot Turkish Translation / Kıbrıs Türkçesi Çeviri / Τουρκοκυπριακή μετάφραση

Ilgın Arı, Dize Irkad, Rahme Veziroğlu

Greek Translation / Yunanca Çeviri / Ελληνική μετάφραση
Editorial / Editoryal / Επιμέλεια

Poodle & Seta

Antonis Pastellopoulos

Andreas Anastasiades, Panayiotis Achniotis

Όποθεν δικλίσω, στραώννουμε.

Ντξίζω δαμαί, τρέδει πύον.

Που τες τρύπες στα κάντζελλα του δημόσιου κήπου
τζαι που τον μιναρέν της Κοφίνου.

Το σφαγείον Κοφίνου.

Τζαι που τα φορτηγά
που κουβαλούσιν δοίρους για πριζόλες

Τρέδει τζαι που το σχολείον της Τόχνης

Τζαι που το λεωφορείον του Κοτδάτη
που κουβαλά τους χωρκανούς στη χώραν
Μπορεί τζαι στην Σκάλαν μπορεί τζαι πούποτε.

Όποθεν περάσω εν με χωρεί.

Σφηνώννω.

Κάμνω τσας να χλιάσω που μέσα που κλειδαρότρυπες
μα τα ρομανίτζα εν αγιωμένα.

Τζαι μεινίσκω τζαμαί χάσκοντας μεσ τ' αυλάτζιν
Τζ' ας σύφκουν οι τζιτριτισμένες αναθρίκες
να μου πασπατέψουν τα μούτρα.

Άνοιξη.

Τξ' ακόμα στάσσει ο ουρανός κλάμαν
Τξαι μιαν αγωνίαν
Μιαν μανίαν
Να καταντξαστούν σε συρτάρκα
Ούλλα τα πιτσικλιασμένα στους τοίχους μυαλά.

Παύση.

Όπου θκιαλλάξω βρέδει "πονώ κανεί".
Που τα χαλαμάντουρα της Αρναουθκιάς που λείφκουν
τξαι που τον καφενέν του παντοπουλείου
χωρίς τους μερακλήες
του καφέ
του ναρκιλέ
του αμανέ
του μαχαλλεπιού του γαλάτου
για του ροδοσταμμάτου

Όπου κάτω, σηκωθώ τζαι φύω
ύστερα εν τζοιμούμαι
που κάτι ξιμαρισμένες φωτογραφίες στους τοίχους
τζαι στες βιτρίνες
των μουσείων αγώνος
των άγονων μουσείων
των μουσείων της αγωνίας
τζαι των πιτσικλιασμένων στους τοίχους μυαλών.

Όποθεν φυσά αέρας
που τον βορράν
για που τον νότον
γέρνω
τζαι τζοιμούμαι
με τα παραμύθκια της στετές μου
της Αναστούς
της Παναγιωτούς
της Ξεριφές.

Που μπορεί να μεν την ελαλούσαν τζαι τίποτε.
Που μπορεί να την ελαλούσαν τζαι “τίποτε”.

Όποιαν γλώσσαν μιλήσω ταττεύκω.

Με όποιαν γλώσσαν γλύψω τα χτάρματα μου παουρίζω

τζ' αφήνω τα σιτάρκα τζαι τους εφκαλύπτους

να σύφκουν τζαι να μου πασπατεύκουν τα μούτρα

τζαι τες φοινιτζές να γιναξάζουν

όσον περνά ο τζαιρός

δίπλα που τες δόμες τζαι τους ξεροποτάμους

τζαι μες στες αυλάες της ψυδής

της ψατζής

της Αλόας τζαι της Άδσας

Παύση.

Όποθθεν στρίψω χάνουμαι.

Μεσ' τα καντούνια τα αμέτρητα

με τα βαρέλια τζαι τα τέλλια

μεσ' τες μολόδες τζαι τες καππαρκές

στη μέσην μιας σαχνιασμένης ασφάλτου

στο ποδά του ποτζεί

στο ποτζεί του ποδά

Τζαι γυρόν ὄιλίες σημαίες εφταλοήτικες
που πάνω στα κοντάρκα τους επαλλουκώσαν
τον θεόν
για τον αλλάχ

Που μπορεί να μεν τον λαλούν τζαι τίποτε.
Που μπορεί να τον λαλούν τζαι “Τίποτε”.

Όπου δικλίσω
όπου κάτσω, φάω, σηκωστώ, πληρώσω τζαι φύω
τσακρά.

Όπου τζοιμηθώ, ξυπνήσω τζαι νιφτώ
όπου αγαπήσω
ότι αγαπήσω
βουρά τζαι φεύκει
σαν τζείνους που επήαν
μα παραπάνω σαν τους άλλους που εν να’ ρτουν
σαν τον ουρανόν που στάσσει ακόμα
κλάμαν
τζαι αγωνίαν
μιαν μανίαν

να καταντζαστούν σε συρτάρκα
ούλλα τα πιτσικλιασμένα στους τοίχους μυαλά.

Άνοιξη.

Τζαι εξιχάστηκα πάλε
να ποταυρίζουμαι πάνω που πλιθαρένιους τοίχους
τζαι πέτρινες καμάρες
εξεχάστηκα να θκιαβάζω
την ιστορίαν του αμμαθκιού που ποῶδεπάζει.

Η ιστορία του ματιού που ξεσκεπάζει¹

Οπού κιαν γυρίσω, τυφλώνομαι
Ακουμπάω εδώ, τρέχει πύο
Από τις τρύπες στα κάγκελα του Δημοσίου Κήπου
Και από το μιναρέ της Κοφίνου²
Το σφαγείο Κοφίνου³
Και από τα φορτηγά
Που κουβαλάνε γουρούνια για μπριζόλες

Τρέχει και από το σχολείο της Τόχνης⁴
Και από το Λεωφορείο του Κοτσιάτη⁵
Που μεταφέρει τους χωριανούς στη πρωτεύουσα
Μπορεί και στη σκάλα⁶
Μπορεί και πουθενά.

Από όπου και αν περάσω δεν χωράω,
Σφηνώνω

Κάνω λίγο να γλυστρίσω μέσα από κλειδαρότρυπες
Μα οι πόρτες είναι σκουριασμένες,
Και μένω εκεί χάσκοντας μέσα στο στ' αυλάκι
Κι ας σκύβουν οι κιτρινιασμένες αναθρίκες
Να μου πασπατέψουν τα μούτρα

Άνοιξη

Και ακόμα στάζει ο ουρανός κλάμα
Και μια αγωνία
Μια μανία
Να καταχωνιαστούν σε συρτάρια
Όλα τα πιτσιλιασμένα στους τοίχους μυαλά.⁷

Παύση

Οπού και αν βρεθώ βρέχει 'πονάω, φτάνει'
Από τα χαμόσπιτα της Αρναουθκιάς⁸ που χάνονται
Και από το καφενείο του παντοπολείου
Χωρίς τους μερακλήδες του καφέ
Του ναργιλέ
Του αμανέ
Του μαχαλλεπιου⁹ του γάλακτος
Και του ροδόνερου

Οπου κάτω σηκωθώ και φύγω
Ύστερα δεν κοιμάμαι
Από κάτι λερωμένες φωτογραφίες στους τοίχους
Και στις βιτρίνες
Των μουσείων αγώνος¹⁰
Των άγονων μουσείων
Των μουσείων της αγωνίας
Και των πιτσιλιασμένων στους τοίχους μυαλών

Από όπου φυσά αέρας
από το βορρά
Η από το νότο
Πλαγιάζω
Και κοιμάμαι
Με τα παραμύθια της της γιαγιάς μου
Της Άναστους
Της Παναγιωτούς
Της Σιεριφές

Που μπορεί να μην την λέγαν και τίποτα
Που μπορεί να την λέγαν και 'τίποτα'

Οποία γλώσσα μιλήσω τραυλίζω
Με όποια γλώσσα γλύψω τα γδαρσίματα μου
ουρλιάζω
Και αφήνω τα σιτάρια και τους ευκάλυπτους¹¹
Να σκύβουν και να μου πασπατεύουν τα μούτρα
Και τις φοινικιές να γινατιάζουν
Όσο περνάει ο καιρός
Δίπλα από τις ξερολιθιές και τους ξεροπόταμους
Και μέσα στις αυλές της ψυχής
Του φαρμακιού
Της Αλόας¹² και της Άσσιας¹³

Παύση

Όπου κι αν στρίψω χάνομαι
Μέσα στα σοκάκια τα αμέτρητα
Τα βαρέλια και τα συρματοπλέγματα¹⁴
Μέσα στις μολόχες και καππαριές
Στη μέση μιας σαπισμένης ασφάλτου

Στο από εδώ του από εκεί
Στο από εκεί του από εδώ

Και γύρω τους χιλιάδες σημαίες εφταλοήτικες¹⁵

Και πάνω στα κοντάρια τους κάρφωσαν

Τον θεό

Ή τον αλλάχ

Που μπορεί να μην τον λένε και τίποτα

Που μπορεί να τον λένε και 'τίποτα'

Οπού στρίψω

Όπου κάτσω, φάω, σηκωθώ, πληρώσω και φύγω,

ραγίζει

Όπου κοιμηθώ, ξυπνήσω, νιφτώ,

Όπου αγαπήσω

Ότι αγαπήσω

Τρέχει και φεύγει

Σαν αυτούς που έφυγαν

Μα περισσότερο σαν τους άλλους που θά έρθουν

Σαν τον ουρανό που στάζει ακόμη

Κλάμα

Και μια αγωνία

Μια μανία

Να καταχωνιαστούν σε συρτάρια

Όλα τα πιτσιλισμένα στους τοίχους μυαλά.

Άνοιξη

Και ξεχάστηκα πάλι

Να σκαρφαλώνω πάνω από πλιθαρένιους τοίχους

Και πέτρινες κάμαρες

Ξεχάστηκα να διαβάζω

την ιστορία του ματιού που ξεσκεπάζει

Σημειώσεις

1. Η αρχική σημασία του ποσσεπάζω τζαι όπως προσωπικά το χρησιμοποιώ, ήταν το να κοιτάζεις έξω όπως είσαι σκεπασμένος (σκουλλισμένος) κάτω από τα στρωσίδια, όχι κατ'ανάγκην στα κρυφά, αλλά ξεπερνώντας ένα εμπόδιο που σε εμποδίζει να δεις. Δηλαδή μπορείς να πεις “ποσέπασε να δεις αν εν σβηστόν το φως στον διάδρομο”, δηλαδή μετακινείς τα στρωσίδια φκάλλεις την μούρη σου έξω να δεις χωρίς απαραίτητα να πρέπει να το κάμεις στα κρυφά. Μεταφορικά συνήθως το ποσσεπάζω έχει την σημασία του να κοιτάζεις συνήθως μέσα που κάτι που σου κρύβει τη θέα (όπως τα στρωσίδια ή ένα τοίχος) τζαι να μπορεί τζαι στα κρυφά ή χωρίς να γίνεις αντιληπτός, αλλά ξανά, όχι απαραίτητα. Τώρα υπάρχει τζαι η σχέση “από+σκέπη” (στέγη) που μπορεί τζαι να αναφέρεται στο κοιτάζω πάνω που τες στέγες των σπιτιών, αλλά τούτον εν εικασία δική μου. - [σχόλιο του ποιητή]

2. Η Κοφίνου ήταν τουρκοκυπριακός θύλακας στον οποίο επιτέθηκε η Εθνική Φρουρά το 1967, ως αποτέλεσμα, σκοτώθηκαν 24 τουρκοκύπριοι και 1 ελληνοκύπριος, ενώ χίλιοι περίπου τουρκοκύπριοι έμειναν άστεγοι. Η επίθεση στην Κοφίνου ήταν, τότε, το πιο βίαιο περιστατικό εθνοτικής βίας από το 1964. Η Εθνική Φρουρά εδημιουργήθηκε το 1964 δια νόμου(όταν πλέον το κυπριακό κράτος ελέγχετο εξ'ολοκλήρου από τους ελληνοκύπριους), για να θεσμοθετήσει, να ελέγξει και να οργανώσει τις ελληνοκυπριακές δυνάμεις, που ήταν διάσπαρτες σε διάφορες παραστρατιωτικές ομάδες. Ο τουρκοκυπριακός εθνικισμός το 1958 εκφράζεται μέσω της παραστρατιωτικής οργάνωσης ΤΜΤ. Σήμερα η Εθνική Φρουρά αποτελεί τον τακτικό στρατό του κράτους του νότου ενώ η ΤΜΤ συγχωνεύτηκε στον στρατό που δημιουργήθηκε με την ίδρυση του κράτους του βορρά . Αν και η εθνοτική βία μεταξύ των αντικρουόμενων εθνικισμών των δύο κοινοτήτων εντοπίζεται από τη δεκαετία του '50, τον Δεκέμβρη του 1963 ξεκινά ένας νέος, εντονότερος κύκλος εθνοτικής βίας στην Κύπρο, ο οποίος οδηγεί στην κατάρρευση της δικοινοτικής μορφής του ανεξάρτητου κυπριακού κράτους του 1960. Ως αποτέλεσμα των συγκρούσεων, οι δομές της Κυπριακής Δημοκρατίας περνούν κάτω από τον απόλυτο έλεγχο της ελληνοκυπριακής κοινότητας, με την τουρκοκυπριακή κοινότητα να αποκλείεται από τις κρατικές δομές και να συγκεντρώνεται σε περιοχές υπό τον έλεγχο της ΤΜΤ, οι οποίες έμειναν γνωστές ως 'θύλακες'. Στους θύλακες επιβλήθηκε καθεστώς αυστηρού εμπάργκο από τις ελληνοκυπριακές δυνάμεις, οδηγώντας στον αποκλεισμό και την οικονομική και κοινωνική εξαθλίωση του πληθυσμού. Οι δυνάμεις των Ηνωμένων Εθνών, που έφτασαν στην Κύπρο τον Μάρτη του 1964(και παραμένουν μέχρι σήμερα), είχαν ως αρχικό στόχο την αποτροπή επανάληψης νέου κύκλου βίας, και τη διατήρηση της ειρήνης μέχρι την πολιτική διευθέτηση του Κυπριακού Προβλήματος.

3. Ως μια τραγικά σουρεαλιστική εξέλιξη της ιστορίας το 1981 δημιουργείται στην περιοχή το μεγαλύτερο κρατικό σφαγείο το οποίο χρεοκοπεί το 2013.

4, Η σφαγή της Τόχνης αναφέρεται στην εκτέλεση 83 ή 84 Τουρκοκύπριων αιχμαλώτων, προερχόμενων κυρίως από το χωριό Τόχνη της επαρχίας Λάρνακας, από ενόπλους της ΕΟΚΑ Β΄, στις 14 Αυγούστου 1974, κατά τη διάρκεια της τουρκικής επέμβασης στην Κύπρο. Ελληνοκύπριοι από τα γύρω χωριά, αλλά και μέλη της ΕΟΚΑ Β΄ από την Τόχνη στις 13 Αυγούστου μάζεψαν όλους τους άνδρες άνω των 13 ετών στο δημοτικό σχολείο της κοινότητας. Την επόμενη μέρα οδηγήθηκαν στον τόπο της εκτέλεσης του.

5, Το χωριό του Κωτσιάτη κατά την περίοδο των διακοινοτικών συγκρούσεων αποτελούσε τουρκοκυπριακό θύλακα. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο μέχρι το 1975 ο Κωτσιάτης δεν είχε ηλεκτρικό ρεύμα καθώς το χωριό βρισκόταν σε καθεστώς αποκλεισμού. Με το τέλος του πολέμου ο τουρκοκυπριακός πληθυσμός του χωριού μεταφέρεται στο βόρειο τμήμα του νησιού.

6. Εναλλακτική ονομασία για την πόλη της Λάρνακας. Προκύπτει από την τουρκική λέξη 'Iskele' που σημαίνει 'αποβάθρα' καθώς αποτελούσε σημαντικό λιμάνι του νησιού. Παράλληλα στην συγκεκριμένη πόλη μέχρι πριν τον πόλεμο διατηρείτω ιστορική τουρκοκυπριακή συνοικία ο λεγόμενος "τουρκομαχαλάς της Σκάλας".

7. Αφορά τα αιματοβαμμένα εκθέματα (αγχώνες, ρούχα κ.α.) του Μουσείου Αγώνος (βλ. Παραπομπή 10).

8. Ιστορική συνοικία στην πόλη της Λεμεσού όπου υπήρχε σημαντικός πληθυσμός Τουρκοαλβανών. Η συνοικία πήρε το όνομα της από την τούρκικη λέξη Αρναούτ (Arnaout), η οποία σημαίνει Αλβανός.

9. Παραδοσιακό γλυκό της Κύπρου το οποίο συναντάται σε διάφορες παραλλαγές στην Μέση Ανατολή.

10. Μουσείο αφιερωμένο στον ελληνοκυπριακό αγώνα ενάντια στη Βρετανική Απικιοκρατεία. Στο μουσείο εκτίθενται έγγραφα, φωτογραφικό υλικό, προσωπικά αντικείμενα των ηρώων και άλλα αναμνηστικά που σχετίζονται με τον αγώνα κατά της Βρετανικής κυριαρχίας. Χαρακτηριστικά μια θηλιά κρέμεται από το ταβάνι, και εκτίθενται προσωπικά αντικείμενα του Γρίβα. Είναι ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα των τρόπων με τους οποίους διαιώνίζεται ο ελληνοκυπριακός εθνικισμός και ενορχηστρώνεται η εθνική μνήμη. Το μουσείο αυτό συγκρίνεται χαρακτηριστικά με το μουσείο της βαρβαρότητας στο Βορρά.

11. Στην Κύπρο διάφορα είδη ευκαλύπτου, κυρίως έυκαμπτου και σφαιρικού, εισήχθησαν το 1894 από την Αυστραλία από την Βρετανική αποικιακή κυβέρνηση στο πλαίσιο προσπάθειας αποξήρανσης των ελών, λόγω της μεγάλης απορρόφησης νερού που κάνει ο ευκάλυπτος. Πλέον το νησί αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα ξηρασίας, ενώ οι υδροβιοτοποί του έχουν εξαληφθεί στο μεγαλύτερο τους ποσοστό

12. Η σφαγή της Μαράθας, του Σανταλάρη και της Αλόας αναφέρεται στην εκτέλεση Τουρκοκυπρίων από Ελληνοκύπριους, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 14 Αυγούστου 1974, κατά τη διάρκεια της δεύτερης Τουρκικής Εισβολής στην Κύπρο, στα χωριά Μαράθα, Σανταλάρη και Αλόδα. Συνολικά, 126 άτομα σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια της σφαγής, ενώ είχαν προηγηθεί καθημερινοί βιασμοί γυναικών και κοριτσιών.

13. Ίσως, η μεγαλύτερη σφαγή σε βάρος Ελληνοκυπρίων, κατά τη δεύτερη φάση της τουρκικής επέμβασης στο νησί το 1974. Η Άσσια αποτελεί το χωριό με τον μεγαλύτερο αριθμό αγνοουμένων (84) ενώ μαρτυρίες αναφέρουν πως η επίθεση άφησε πίσω της 118 νεκρούς, τα πτώματα των οποίων αφέθηκαν να σαπίσουν για τουλάχιστον 5 μέρες μέσα στον καύσωνα του Αυγούστου.

14. Αναφέρεται στα βαρέλια και τα συρματοπλέγματα που χωρίζουν τις δύο πλευρές. Είναι ιδιαίτερα ορατά στη Λευκωσία, όπου η πράσινη γραμμή, χωρίζει την πόλη στα δύο. Η ελεγχόμενη από τον στρατό του ΟΗΕ ουδέτερη ζώνη, και η πολύ αμφισβητούμενη παρουσία του, θυμίζει διαρκώς το παράδοξο του κυπριακού ζητήματος, καθώς τα απομεινάρια του πολέμου, τα ερειπωμένα κτίρια της Νεκρής ζώνης, τα σάκια με άμμο, παραμένουν ως παρακμιακές αλλά πανταχού παρούσες διαιρέσεις.

15. Παραδοσιακό κυπριακό γεύμα με 7 συστατικά (εννοεί όλων των ειδών)

Gözleri Derleyeninin Söyledikleri¹

Nereye dönersem, görüşüm bulanıklaşıyor
Dokunduğum yer irinli ve sızlıyor.
Halk bahçesini çevreleyen çitlerdeki
kurşun deliklerinden sızıyor

Ve Kofinou'daki² camiye iniyor,
Kofinou'daki kesimhane³
Ve domuzları kesime götüren kamyonların çatılarından kayıyor,
Tochni'deki⁴ okula iniyor
Ve Kotsiatis'in⁵ otobüsünden kayıyor,
Köylüleri şehre götüren
Belki Skala⁶

Ya da belki hiçbir yere gidiyor.
Hangi geçitten geçersen geçeyim, takılı kalıyorum,
Kendimi sıkıştırıyorum
Anahtar deliklerinden sıkıştırmaya ve kaydırmaya
çalışıyorum,
Ama bu eski kapıların pasında debeleniyorum.
Ve su kanalında şaşkın kalıyorum
Dev frenk maydanozları bile eğilip y
üzümü okşamaya çalışıyor.

Bahar.

Gökyüzü hala gözyaşlarıyla sarsılıyor,

Bir arzuyla

Bir acıyla

Hala duvarlara saçılan tüm beyinler var,

Düzenli bir şekilde çekmecelere kaldırılmak üzere.⁷

Mola.

Nerede olursam olayım ‘’Acı çekiyorum, dur’’ diye
yağmur yağıyor.

Arnaouthkias’ın⁸ artıklarından

Pazardaki küçük kafenesine

Normalde neşe dolu olan ve aşıkların

Kahve

Nargile

Amane

Süt muhallebisi

Ve gül suyu

Hiçbir şeyi olmayanı
Her nereye oturursam oturayım kalkarım
ve terk ederim
O zaman uykusuz kalırım
Ancak duvarlardaki kirli resimleri
Ve çarpıcı vitrinleri
Milli mücadele müzeleri⁹
Savunmasız müzeler
Acı çeken ve boğulan müzeler
Ve hepsinin zihni hala duvarlarda saçılmış vaziyette.

Rüzgârın estiği her yerden,
Kuzeyden gelse de
Güneyden gelse de
Yatıyorum
Ve nenemin ördüğü masallarla uyuyorum
Anastous'un
Panagiotous'un
Sierifes'in

İsimsiz olabilir
Sonuçta hiçbir şey söylenmemiş olabilir.

Hangi dilde konuşursam konuşayım, kekeleyerek
konuşuyorum.

Yaralarımı yaladığım her dilde, uluyorum,
Buğday ve Okaliptüs'a ¹⁰ izin veriyorum,
Eğilip yüzümü okşamaya çalışıyorlar
Ve palmiye ağaçlarını inatçı bir şekilde büyümesine
izin veriyorum
Zaman geçtikçe,
Teraslı tarlalar ve kurak nehirlerin yanında
Ve ruh bahçelerinde
Zehir arka bahçelerinde
Aloas¹¹ ve Assias'ın¹².

Mola.

Hangi döneme gidersem, kayboluyorum,
Varil ve tel çitlerle çevrili sayısız arka sokaklarda¹³
Turp ve ebegümececi ile
Bozuk bir yolun ortasında

Burunun önünde
Ve 'bunu yaratan bin bayrak
Tanrı
Veya Allah

Hiçbir adı olmayabilir
Sonuçta 'hiçbir şey' denilebilir.

Nereye dönersem döneyim, bakarım, otururken,
yerken, kalkarım, öderim ve terk ederim
Kopar.

Nerede uyurum, uyanırım ve yıkarım
Nerede âşık olursam
Her neyse ve
Sevdiğim her şey
Benden kaçıyor
Gidenler gibi
Daha çok gelenler gibi
Hala gökyüzü sarsılıyor,
Gözyaşlarıyla
Çılgın bir arzuyla

Hepsinin zihni hala duvarlarda saçılmış vaziyette.
Düzenli bir şekilde çekmecelere kaldırılmak üzere.

Bahar.

Ve ben sıçramak üzerindeyken duvarlara

Ve taş kemerlerin üstüne

Ve kendimi bıraktım

Ve kendimi unuttum

Gözleri derleyeninin söyledikleri içinde.

Notlar

1. “Orijinal anlamı “possepazo” burada “derleyen” anlamında biliniyor ve benim kişisel olarak kullandığım şekilde, yatağın altına gizlenmiş (sarılmış) olduğunuz halde bakmaktı ya da toplanmaktı; gizlice değil, görmenizi engelleyen bir engeli aşarak bakmaktı. Yani, “koridordaki ışığın kapalı olup olmadığını görmek için dışarıya bak” diyebilirsiniz, yani yüzünüzü dışarı çıkarıp bakmak için yatağı hareket ettirirsiniz, bunu gizlice yapmak zorunda kalmadan. Mecazi olarak, “possepazo” genellikle görüşünüzü engelleyen bir şeyin içinden bakmak anlamına gelir (yatağın örtüsü veya duvar gibi) ve evet, gizlice veya görülmeden bakabilirsiniz, ama yine de bu zorunlu değildir. “Apo + skepi” (çatı) ilişkisi kesinlikle var, bu evlerin çatılarına bakmak anlamına gelebilir, ama bu benim tahminim.” (Şairin yorumu)

2. Kofinou, 1967 yılında Milli Muhafızlar tarafından saldırıya uğrayan bir Kıbrıslı Türk yerleşim bölgesiydi. Sonuç olarak 24 Kıbrıslı Türk ve 1 Kıbrıslı Rum öldü, yaklaşık bin Kıbrıslı Türk ise evsiz kaldı. Kofinou saldırısı, 1964’ten beri en şiddetli etnik şiddet olayıydı. Milli Muhafızlar, 1964 yılında (Kıbrıs devleti artık tamamen Kıbrıslı Rumların kontrolündeyken) idari sistemi kurumsallaştırmak, kontrol etmek ve organize etmek amacıyla yasa ile “Kıbrıs” devletini kuruldu. 1958’de Kıbrıslı Türk milliyetçileri, TMT adlı paramiliter örgüt aracılığıyla kendini ortaya çıkardı. Bugün Rum Milli Muhafızlar, güney devletinin düzenli ordusudur, TMT ise kuzey devletinin kuruluşuyla oluşturulan ordu olarak ortaya çıkmıştır. İki toplumun çatışan milliyetçilikleri arasındaki etnik şiddet, 1950’lere kadar izlenebilse de, Kıbrıs’ta yeni ve daha yoğun bir etnik şiddet döngüsü, Aralık 1963’te başlayarak bağımsız Kıbrıs devletinin iki toplumlu yapısının çökmesine yol açtı. Çatışmanın sonucunda, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin yapıları tamamen Kıbrıslı Rum toplumunun kontrolüne geçti ve Kıbrıslı Türkler devlet yapılarından dışlandı. TMT’nin kontrolü altındaki bölgelerde yoğunlaştı, bu bölgeler ‘enklavlar’ olarak bilindi. Kıbrıslı Rum güçler tarafından enklavlara sıkı bir ambargo rejimi uygulandı, bu da nüfusun dışlanmasına ve ekonomik ve sosyal yoksullaşmasına yol açtı. Mart 1964’te Kıbrıs’a gelen (ve hala burada bulunan) Birleşmiş Milletler güçleri, yeni bir şiddet döngüsünün tekrardan başlamasını önlemeyi ve Kıbrıs Sorunu’nun siyasi çözümüne kadar barışı korumayı amaçladı.

3. 1981 yılında, bölgedeki en büyük devlet mezbahasının kurulması ve 2013’te iflas etmesi, trajik bir şekilde inanılmaz bir durumdu.

4. “Tochni katliamı”, 14 Ağustos 1974’te EOKA B’ silahlıları tarafından, Kıbrıs müdahalesi sırasında 83 veya 84 Kıbrıslı Türk mahkûmun, çoğunlukla Larnaka ilindeki “Tochni” köyünden gelen kişilerin infaz edilmesi olarak anlatılmaktadır. 13 Ağustos’ta çevre köylerden gelen Kıbrıslı Rumlar ve EOKA B’ üyeleri, Tochni’deki topluluğun ilkokulundaki 13 yaşın üzerindeki tüm erkekleri toplar ve ertesi gün, onları infaz edilecekleri yere götürürler.

5. Kotsiati köyü, toplumlararası çatışmalar sırasında bir Kıbrıslı Türk enklavıydı. Bu nedenle, 1975’e kadar Kotsiati’nin elektriği yoktu, çünkü köy abluka altındaydı. Savaşın sonunda köyün Kıbrıslı Türk nüfusu adanın kuzeyine taşındı. 1980’lerin başında Kotsiati’nin bir bölgesi çöplüğe dönüştürüldü ve şimdi köyün ana simgesi haline geldi. Aynı zamanda, şiirin yazılmasından bir yıl önce (1993), “Al Capone” olarak bilinen Antonis Prokopiou Kita tarafından öldürülen iki kadından birinin cesedi, 17 gün süren aramaların ardından Kotsiati çöplüğünde bulundu.

6. Larnaka şehrinin alternatif adı. Ada üzerinde önemli bir liman olduğundan, Türkçe de ‘iskele’ kelimesinden türetilmiştir. Aynı zamanda, savaş öncesine kadar bu şehirde ‘Skala Türk-Mahallesi’ adı verilen tarihi bir Kıbrıslı Türk mahallesi vardı.

- 7.** Mücadele Müzesi'ndeki kanlı sergiler (darağacı, giysiler, vb.) ile ilgilidir (Bkz. Referans 9).
- 8.** Limasol şehrindeki, önemli bir Türk-Arnavut nüfusun bulunduğu tarihi semt. Semt, Arnavutça anlamına gelen 'Arnaut' Türkçe kelimesinden adını almıştır.
- 9.** Kıbrıslı Rumlar'ın Britanya kolonyalizmine karşı mücadelesine adanmış müze. Müze, kahramanların kişisel eşyaları ve diğer hatıra eşyaları ile ilgili belgeleri, fotoğraf materyallerini ve diğer hatıra eşyalarını sergiler. Tipik olarak tavanda bir darağacı asılıdır ve Grivas'ın kişisel eşyaları sergilenmektedir. Bu müze, Kıbrıslı Rum milliyetçiliğinin nasıl sürdürüldüğünün ve ulusal hafızanın nasıl düzenlendiğinin en önemli ve kendine has örneklerinden biridir. Bu müze, genellikle Kuzey'deki barbarlık müzesi ile karşılaştırılır.
- 10.** Kıbrıs'ta çeşitli okaliptüs türleri, bataklıkları kurutma çabalarının bir parçası olarak Britanya kolonyal hükümeti tarafından 1894'te Avustralya'dan getirildi.
- 11.** Maratha, Santalari ve Aloda (Tür. Muratağa, Sandallar ve Atlılar Katliamı), Kıbrıslı Rumların, Kıbrıslı Türklere uygulamış olduğu katliamı ifade etmektedir. Bu katliam 14 Ağustos 1974'te, ikinci Türk işgali sırasında Maratha, Santalari ve Aloda köylerinde gerçekleşti. Toplamda 126 kişi öldü, bu katliam kadın ve kızların günlük tecavüzlerini takip etti.
- 12.** 1974'te adanın ikinci aşamasındaki Türk müdahalesi sırasındaki en büyük Kıbrıslı Rum katliamı olabilir. Assia, en fazla kayıp kişinin (84) bulunduğu köydür ve saldırının en az 118 kişiyi öldürdüğüne dair tanıklıklar vardır, cesetler Ağustos sıcağında en az 5 gün boyunca çürümeye bırakılmıştır.
- 13.** İki tarafı ayıran variller ve dikenli telleri anlatmaktadır. Bunlar özellikle Lefkoşa'da, şehri ikiye bölen yeşil hat boyunca görülür. BM askeri kontrolündeki tarafsız bölge ve çok tartışılan varlığı, Kıbrıs sorununun paradoksunun sürekli bir hatırlatıcısıdır, savaşın kalıntıları, Ölü Bölge'deki harap binalar, kum torbaları, oyukluklar ve her yerde var olan bölünmelerdir.

The Telling of the Eye that Gleans¹

Wherever I turn, my gaze
I am blinded
I touch a here that is purulent and ouzes
it ouzes though the slit metal fence
enclosing the public garden
and down the mosque at Kofinou²,
The Abattoir at Kofinou³
and slides down the roofs of the trucks
carrying the swine to slaughter

It oozes down the school at Tochni⁴
and slides down Kotsiatis'⁵ bus
carrying the villagers to the city
or maybe to Skala⁶
or possibly to nowhere.

Whatever passageway I go through,
I get stuck
I wedge myself
in trying to slither and slide through the keyholes
I wallow in the rust of these old doors
and I remain dumbstruck in the runnel
Unheeding of the fennels bending down
to clamsily caress my face

Spring.

The sky still shudders with tears
with a craving
with an anguish
for all the brains still splattered on the walls⁷
to be tucked away tidily in drawers.

Pause.

Wherever I find myself it rains «I'm in pain, stop»
from the detritus of Arnaouthkias⁸ that is wasting away
to the small kafene at the marketplace
empty of its usual merrymakers and lovers of coffee

of narghile,
of amane
of mahalepi,
of milk
and rose water

Anywhere I sit, pick myself up and leave
I am then bereft of sleep
yet the rotten pictures on the walls
and the lurid vitrines
of national struggle museums⁹
of stragglng museums

of museums that strangle in anguish
and all the brains are still splattered on the walls.

From wherever the wind blows,
be it the north
or the south
I lie back
and sleep with the tales my grandmother wove
Anastous'
Panagiotous'
Sierifes'

who may have been called nothing
who may have been called 'nothing'

Whichever tongue I speak in, I stutter
with whatever tongue I lick my wounds, I howl
I let wheat and eucalyptus¹⁰
bend down and clumsily caress my face
and I let palm trees grow stubborn

With the passage of time
by the bare infrastructures and the arid rivers
and in the gardens of the soul
the backyards of death of the cold of poison
of Aloas¹¹ and of Assias¹².

Pause.

Whichever turn I take, I get lost
in the countless back alleys
that are lined with oil barrels and wire fences¹³
in the capers and the mallows
in the middle of a road slowly turning to mold

in the hither of the thither
in the thither of the hither

And all around a thousand flags
standing stiff and erect proclaiming
God

or Allah

Who may be called nothing
Who may be called 'nothing'

Wherever I turn my gaze,
anywhere I sit, eat, pick myself up, pay and leave
it snaps.

Wherever I sleep and wake up and wash
wherever I love
whatever I love
anything I love
escapes me

like those that have already gone
more like those still to come
like the sky that is still shuddering
with tears
with a mad craving
and an anguish

for all the brains still splattered on the walls
to be tucked away tidily in the drawers.

Spring.

And I am jumping over cob walls
and scaling arches of stone
and I have let myself go again
I have let myself forget
the telling of the eye that gleans.

Notes

1. The original meaning of *possepazo* [here *glean*] and as I personally use it, was to look out as you are covered (tucked) under the bedding, not necessarily secretly, but by overcoming an obstacle that prevents you from seeing. That is, you can say “pooch out to see if the light in the hallway is off”, i.e. moving the bedding you put your face out to see without necessarily having to do it sneakily. Metaphorically, usually the *possepazo* usually has the meaning of looking through something that obscures your view (such as the bedding or a wall) and yes you can look in secret or without being seen, but again, not necessarily. There is certainly the relation “*apo + skepi*” (roof) which may refer to looking up at the roofs of houses, but this is my guess. [comment of the poet]

2. *Kofinou* was a Turkish Cypriot enclave attacked by the National Guard in 1967, as a result of which 24 Turkish Cypriots and 1 Greek Cypriot were killed, while about a thousand Turkish Cypriots were left homeless. The *Kofinou* attack was then the most violent incident of ethnic violence since 1964. The National Guard was created by law in 1964 (when the Cypriot state was now entirely controlled by Greek Cypriots) to institutionalise, control and organise the Greek Cypriot forces, which were scattered in various paramilitary groups. Turkish Cypriot nationalism in 1958 was expressed through the paramilitary organisation TMT. Today the National Guard is the regular army of the southern state, while TMT was merged into the army created with the establishment of the northern state. Although ethnic violence between the conflicting nationalisms of the two communities can be traced back to the 1950s, a new, more intense cycle of ethnic violence in Cyprus began in December 1963, leading to the collapse of the bicomunal form of the independent Cypriot state of 1960. As a result of the conflict, the structures of the Republic of Cyprus passed under the absolute control of the Greek Cypriot community, with the Turkish Cypriot community being excluded from the state structures and concentrated in areas under the control of TMT, which became known as ‘enclaves’. A strict embargo regime was imposed on the enclaves by the Greek Cypriot forces, leading to the exclusion and economic and social impoverishment of the population. The United Nations forces, which arrived in Cyprus in March 1964 (and remain to this day), had the initial objective of preventing the recurrence of a new cycle of violence, and maintaining peace until a political settlement of the Cyprus Problem.

3. In a tragically surreal turn of events, in 1981 the largest state slaughterhouse was created in the region and went bankrupt in 2013.

4. The *Tochni* massacre refers to the execution of 83 or 84 Turkish Cypriot prisoners, mainly from the village of *Tochni* in Larnaca province, by EOKA B’ gunmen on 14 August 1974, during the Turkish intervention in Cyprus. Greek Cypriots from the surrounding villages, but also members of EOKA B’ from *Tochni* on 13 August gathered all the men over 13 years old at the community’s primary school. The next day they were taken to the place of their execution.

5. The village of *Kotsiati* was a Turkish Cypriot enclave during the period of intercommunal conflicts. This was the reason why until 1975 *Kotsiatis* had no electricity as the village was under a blockade. At the end of the war the Turkish Cypriot population of the village moved to the northern part of the island. In the early 80’s part of the area of *Kotsiati* was converted into a dump which is now the main landmark for the village. At the same time, a year before the writing of the poem (1993), the body of one of the two women murdered by Antonis Prokopiou Kita, then known as “*Al Capone*”, was discovered in the landfill of *Kotsiati* after 17 days of searching

6. Alternative name for the city of Larnaca. It derives from the Turkish word 'Iskele' meaning 'dock' as it was an important port on the island. At the same time in this city until before the war there was a historical Turkish Cypriot quarter called 'the Turkish-Machalas of Skala'.

7. It concerns the bloodstained exhibits (gallows, clothes, etc.) of the Museum of the Struggle (see Reference 9).

8. Historical district in the city of Limassol where there was a significant population of Turkish-Albanians. The district took its name from the Turkish word Arnaout, which means Albanian.

9. Museum dedicated to the Greek Cypriot struggle against British colonialism. The museum exhibits documents, photographic material, personal belongings of the heroes and other memorabilia related to the struggle against British rule. Typically a noose hangs from the ceiling, and personal belongings of Grivas are on display. It is one of the most characteristic examples of the ways in which Greek Cypriot nationalism is perpetuated and national memory is orchestrated. This museum is typically compared to the museum of barbarism in the North.

10. In Cyprus, various species of eucalyptus were introduced in 1894 from Australia by the British colonial government as part of an effort to drain the marshes, due to the high water absorption of eucalyptus.

11. The Maratha, Santalari and Aloda massacre refers to the execution of Turkish Cypriots by Greek Cypriots, which took place on 14 August 1974, during the second Turkish invasion, in the villages of Maratha, Santalari and Aloda. In total, 126 people were killed during the massacre, which was preceded by daily rapes of women and girls.

12. Perhaps the largest massacre of Greek Cypriots during the second phase of the Turkish intervention on the island in 1974. Assia is the village with the largest number of missing persons (84) and testimonies say that the attack left 118 dead, whose bodies were left to rot for at least 5 days in the August heatwave.

13. Refers to the barrels and barbed wire separating the two sides. They are particularly visible in Nicosia, where the green line divides the city in two. The UN military-controlled neutral zone, and its much contested presence, is a constant reminder of the paradox of the Cyprus question, as the remnants of the war, the ruined buildings of the Dead Zone, the sandbags, remain as decadent but omnipresent divisions.

Filmi yaparken, olayların gelişimi ile ilişkilenen ilk ağızdan anlatımlara hikayede yer vermeye karar verdik. Bu karar, bir taraftan, kendimizi, anlatmak istediğimiz hikayeye bir mesafe ile bakan yönetmenler olarak değil, aksine Kıbrıslı hareketinin dinamik tarihinin birer parçası olarak gördüğümüz için verildi. Bu haliyle pozisyonlarımız, bizden önce gelenlerin konumlanmaları, kendine has kültürel deneyimleri ve politik amaçları ile diyalektik bir diyalog kurmaya çalışır. Bir diğer taraftan, inanırız ki kendi sesimiz, politik karakteri Kıbrıs sorununa yol açan olaylardan uzaklaşmış bir kuşağı de dahil etmeye çalışır. Bu yolla da, öncelikle Kıbrıs sorununu çevreleyen konuların ele alınış biçimlerindeki önemsizleştirmeye ve ayrıca politik projelerimizin içinde yaşadığımız çevre ile ilişkisine; bu ilişki içinde de nasıl yeniden şekillendiğine dikkat çeker.

Ölüyorum.

Ölüyoruz.

Kaybın hüznünü doğum ekstansiyonuna dönüştürmeye çalışırken, bu sürecin ne anlama geldiğini sonsuz bir şekilde anlamaya çalışıyoruz. Sevdiklerimiz tarafından sorulan sorular bizim sorularımız olur. Yürürken geride bıraktıkları şarkıyı beceriksizce ıslık çalıyoruz. 90'larda, her zaman bölünmüş gibi görünen bir adada doğduk, ütopyalarımızın yerini askeri marşlar ve savaş sirenleri aldıkça hayatlarımızın ve kendi benliklerimizin de bölünebileceğini keşfettik. Ve ölüm doğum sorusunu yaratırken, varillerin ve bölünmelerin yerini alan bir yaşam vaadini nasıl yeniden inşa edebileceğimizi merak ediyoruz.

Yine de tüm ölümler aynı değildir. Her birinin bize bir bakışı var. Kıbrıs'ın coğrafyası gizli mezarlıklardan oluşur. Her gün farkında olmadan üzerinde yürüdüğümüz sömürgecilik ve milliyetçilik cephanelikleriyle dolu.

-Şehrin sokaklarında katillerin isimleri var.-

Ölümler, öğleden sonra değil. Mezar taşı konmayan ölümler. İnsanların düşüncelerinden her kaybolduklarında tekrar ölürlere ve sadece hayaletler olarak var olurlar. Karanlığımıza musallat olmak için.

İnsanlık tarihinin ilerlemesi, gökyüzüne yığılan bir harabe, ceset ve enkaz dağları olarak tanımlanmıştır. Yığın, gerçeğin mutlak çölüdür.

Ve kürekleri ve el

fenerlerini tersten kullanarak gökyüzüne bakmak yerine, şimdiki hapis hanenin içindeki ışığı ararız.

Kıbrıs'ta yaşam mücadelesi, tüm gizli ölümlerimizi tanıma mücadelesine dönüşür.

Ama böyle şeyler hakkında nasıl konuşabiliriz?

Onları ifade edebilecek bir dil bulmaya zorlanıyoruz. Kayıptan bahsedilen dil aynı zamanda doğumun da çığlığını taşır. Çocukları büyüten, hayali sığınaklar yapan masalların şiirine ve tarihin dinamiklerine sahiptir o dil.

Kıbrıs modernitesinin enkazı ve yıkıntıları içinde bir nesil, tasavvur ettikleri bir dünyanın temellerini atmaya çalıştı. 1960 Yılında bağımsızlık vaadinin dayatılan milliyetçilikten kopma sebebi haline geldiği bu dünya.

Bu temeller içinde yetiştirildik ve tasavvur etmeye başladık.

Böylece konuşmayı öğrendik.

“Dikizleyen gözün” dilini konuşmak için.”

Bölünmüşlük bir yana, daha sonra geçici olanlar ve kalıcı olanlar da ayrıştırma yarattılar. Hem aklımızda hem de sokaklarımızda bölünmüşlüğü somutlaştırmak, görünür kılmak için her yola başvurdular. Toprağa mayın tarlalarına dönüştürerek orada ‘unutma’, ‘konuşma’, ‘umursama’ başlıklarıyla insanları uyuşturulmuş eğitim tarlalarında büyüttüler. Hiç yas tutmadığımız ama bizi her gün öldüren bir geçmişin hayaletine bağlıyız. Bu adadaki sınır, her şeyden önce kurucu bir kimlik ilkesi olarak işlev görür. Bu kimlik ilgisizlik, nefret ve ötekine yabancılıkla örülmüştür. Denizler, nehirler, göller yıllar içinde geçmeyi öğrendiğimiz doğal sınırlardır. Bununla birlikte, ulusal sınırlar, yönlendirilmemiş, nüfuz edilmemiş olanın laneti ile doludur. Ve orada şaşkın bir halde kalıyoruz, duvardaki pencerelerden bakıyoruz ki, oradaki hayata bakmak için değil, tabancalarıyla, korkudan yararlanarak, diğer korkulu öznelerin bedenlerine işaret etmek için yapılmıştı.

Her yere, ama her yere.

Görmeyelim, duymayalım diye varil yerleştirdiler.

Ve Yeşil Hat, Yeşil Şapka, Tampon Bölge, Ölü Bölge,

Ölüden başlıkları koydular.

Lefkoşa'nın Yeşil Çizgisi, uzun yıllar boyunca şehri iki paralel dünyaya böldü.

Üzerinde hareket eden çok sayıda ordu onu geçilmez bir sınır olarak tanımlarken, aynı zamanda bu çizginin çizildiği şiddeti ve ölümü sıradanlaştırmış oluyorlar.

Şehrin yollarını kesen variller, aşılmaz sınırlar, mekanın çürümüş estetiği ve zamanın durdurulması. Sınırların, varillerin, çitlerin ve militarist arkeolojinin diğer eserlerinin sondan çok başlangıcı işaretlediği gibi aynı zamanda binlerce hayvanın doğal yaşam alanıdır.

İnsan ayaklarının adım atmasına izin verilen son noktada, başka bir dünya başlar, orada başka bir dünya vardır.

Bir arkadaşım bana bir keresinde ölü bölgenin Lefkoşa denizi olduğunu söylemişti, sanki hayali bir okyanusun ya da bir deniz lekesinin kenarındaymış gibi arka plandaki zor ufukla oturup düşündüğünüz yer. Çöllerde ya da çölleşme sürecindeki başka herhangi bir yerde olduğu gibi, suyun herhangi bir fikri ya da görüntüsü, bu habitatların insanlarına yaratılış duygusunu getirir.

Bulutlar kuzeyden ya da güneyden toplandığında, sağanak yağmur yağdığında gözler tekrar umutla dolar ve bedenler hafifler.

Öte yandan çölde ya da çölleşme sürecinde başka herhangi bir yerde ölüm güneşin ağırlığına sahiptir ve toz akciğerlere yapışır.

Kıbrıs'ta en büyük yalnızlık Temmuz ayının yanan güneşinde hissedilir.

Dil ve ürettiği kavramlar açık kapılar, açık yollar. Kuru yaz ortasında nehirlerde yüzerler. Yenilenen kavramlar manzarayı değiştirebilir. Konuşma ve yedek bir araç olarak dil, silahımız ve keskin bir bıçak haline gelir.

Bu şekilde, dev muhalifleri arasında damgalanan Kıbrıs bilinci, yalnızlığı ve marjinal kibiriyle, ulusun büyük anlatısının hoşgörüsüzlüğünü aşmak isteyen neslin radikalleşmesini ifade ediyor.

Ve hangi milletten?

Oradan mı yoksa buradan mı?

Veya herhangi bir milletten. Bu sürekli bir ızdıraptır: Bu adanın sakinleri hangi kimliği kabul edebilir? Hatta bir kimliğe ihtiyaç olup olmadığı konusunda sürekli bir ızdırap.

Kıbrıs bilincinin tarihi, onu tanımlamaya yönelik çalkantılı bir girişimdir. Aralıklı da olsa bir arada yaşamayı deneyimleyen nesiller için Kıbrıslılık, kendisini duygular temelinde ve herhangi bir “ana”ya bağımlı olmanın inkarı üzerinden tanımlayabildi. Oysa bizler, bölünmenin normalleşmesi içinde yetişen, hayallerimizi gerçeğe oturtamayan, evrensel adına bilineni baltalayan bir saflıkla, ‘Kıbrıs sorunu’nun boş söylemini aşmak isteyen coğrafyaları çizdik.

Şehrin ıssız sığınaklarında, trafiğe kapalı yollarında, önce çocuk oyun alanı, sonra da sevilen mekânlar olarak işlev gören manzaralarda doğup büyüdüğümüzde, Kıbrıs bilincini burası ile orası arasında bir bağlantı aracı, bir ihtiyaç olarak, Kıbrıs’ta ‘Kıbrıs sorunu’ olmayan bir yaşam hakkı olarak keşfettik.

Açılan her çatlakta bir köstebek yuva yapar.

Zifiri karanlıkta doğup büyümüş, tüneller kazıyor. Katillerin kasabasını geriye ve yeraltına akın ediyor. Zaman geçtikçe ve yollarda fiçiler erimeye devam ettikçe, onları bir arada tutan çimento, insanların ruhlarında ve zihinlerinde daha da sıkışıyor.

“Dikizleyen gözün hikayesi” bizimle ilk kez konuştuktan on yıl sonra ve biz ölümleri, gidenleri ama en çok da gelecekleri anlatacak bir dil aramaya devam ederken, kekelemeye devam ediyoruz.

yine aynı kelimeler, hangi dili bulursak.

Başkenti iki katı olan tek şehir olan Lefkoşa'da
iki katı vatandaş olmaya çalışıyoruz.

Akamas'tan Mesarya'ya ve Karpaz'dan Lefkoşa sınırına kadar,
Yeşil Hat'ın ölü bölgelerine hiç benzemeyen
yeni yeşil hatların haritasını çıkarıyoruz.

During the making of the film, we decided to include in the story a series of first-person narratives which would be in conversation with the development of the events. The reasons we made this decision were because, on the one hand, we perceived ourselves as not merely as directors, treating the story we wanted to tell with a detachment, but as part of the dynamic of the history of the Cypriot movement. Our positions therefore try to converse dialectically with the positions of the people who came before us, with their own cultural experiences and their own political objectives. On the other hand, we believe that our own voice tries to include the generation of people who have been politicised away from the events that led to the Cyprus problem, thus highlighting, firstly, the underestimation of the treatment of the issues surrounding the Cyprus problem and, secondly, the connection and recomposition of our political projects with the environment in which we live.

I die.

We die.

We try without end to understand what this process means, while we attempt to turn the sadness of loss into birthing extasis.

The questions asked by our loved ones become our questions.

While we walk, we clumsily whistle the song they left behind.

Born sometime in the 90s, on an island that seems to have always been divided, we discovered that our lives and our own selves can also be divided as long as our utopias are replaced by military anthems and war sirens. And while death creates the question of birth, we wonder how can we reconstruct the promise of a life that supersedes barrels and divisions.

Not all deaths are the same though. Each one has a gaze for us. The geography of Cyprus is made up of secret graveyards. The arsenals of colonization and nationalism on which we walk everyday, without realizing.

-the streets of the city have names of murderers-

Deaths, not in the afternoon. Deaths for which no tombstone was placed. Which die again every time they are lost from people's thoughts and exist only as ghosts. To haunt our darkness.

The progress of human history has been described as a mountains of ruins, dead bodies and debris, that pile up to the sky. The pile is the absolute desert of the real. And instead of looking up at the skies, using shovels and flashlights in reverse, we search for the light within the prison of the present. In Cyprus, the struggle for life becomes the struggle for recognizing all our hidden deaths.

But how can we talk about such things?

We are forced to find a language that can express them. A language which talks about loss while at the same time bears the cry of birth. A language that has the dynamics of history and the poetry of fairytales that raise children and craft imagined shelters.

Within the debris and ruins of Cypriot modernity, a generation attempted to lay down the foundations of a world they were envisioning. Of a world where the promise of independence in 1960 became a reason for detaching from the imposed nationalisms.

Within these foundations we were raised and started envisioning.

So we learned how to speak.

To speak the tongue of "the eye that peeps."

Apart from the separations, temporary and permanent, they also shaped the separations.

And they went to a thousand lengths to materialize them, to make them visible in our minds and in our streets...

They sowed minefields in the earth and germinated the drugged fields of the drugged education of I do not forget, of I do not speak, of I do not care.

Thus, we too have been caught up in the ghost of a past that we have never recovered from, but which is killing us every day.

The boundary on this island functions first and foremost as a constitutive principle of identity. An identity woven with the weave of lack of interest, hatred and uncanniness for the other.

The seas, the rivers, the lakes are natural boundaries that over the years we have managed to cross. But these national borders are imbued with the curse of the immutable, the impenetrable. And we are left to poke around where some little windows in the wall which in fact are not made to see life there but to be able to point their guns, through fear, at the bodies of others who are afraid.

Here and there,

they planted barrels

so that we can't see and hear

and they called it:

green line,

Yesil Hat,

buffer zone,

dead zone

...which is anything but dead.

Nicosia's green line has been dividing the city into 2 parallel worlds for many years.

The numerous armies that move along it define it as the impenetrable boundary, while at the same time embodying the violence through which this line was forged.

The barrels that cut through the streets of the city are the impenetrable line, the decadent aesthetics of space and the suspension of time. The border is a habitat for thousands of other animals for which the barrels, the barrels, the wire fences, and the rest of the militaristic archaeology mark the beginning rather than the end.

At the very point where human feet take the last permissible step, another world begins, existing between two worlds.

A friend once told me that the dead zone is the sea of Nicosia, the place where you go to sit and think against the background of the elusive horizon, at the edge of an imaginary ocean or sea.

As in deserts or any place in the process of desertification, any idea or image of water brings to the people of these habitats a sensation of birth.

When the clouds gather, when the north meets the south, when the waters catch the silents, eyes are filled with hope and bodies become lighter.

Where on the other hand, death in the desert or any place in the process of desertification has the weight of the sun and the dust sticks to the lungs.

In Cyprus the greatest loneliness is felt in the blazing heat of July.

Language and the concepts that it produces open doors, open roads. They float in the rivers amidst the dry summer.

Concepts rejuvenated can transform the landscape. As speech and a spare tool, language becomes our weapon and a sharp blade.

In this way, Cypriot consciousness, through its loneliness and marginal arrogance, stampeded between its giant opponents, expresses the radicalization of generation which wanted to overcome the intolerance of the great narrative of the nation.

And of which nation?

Of there or of here?

Or of any nation. It is a constant agony: which identity can the inhabitants of this island accept? A constant agony about whether an identity is even needed.

The history of the Cypriot consciousness is the turbulent attempt to define it. For the generations that experienced co-habitation, even intermittently, Cypriotness was able to define itself on the basis of emotions and on the denial to depend on any 'mother'.

Yet we, raised within the normalization of partition, incapable of locating our imaginaries to the reality, we sketched out geographies that wanted to overcome the void discourse of 'the Cyprus problem' with a naivety which undermined the familiar for the sake of the universal.

Born and raised in the deserted pillboxes and the blocked roads of the city, landscapes that functioned first as children's playground and afterwards as beloved hangout places, we discovered the Cypriot consciousness as a tool of connection between the here and the there, as a need to define a passive situation.

As the right to a life in Cyprus without a 'Cypriot problem'.

In every crack that opens,

a mole nests.

Born and raised in pitch dark, he dig tunnels. He raids the town of the murderers, backwards and underground. And as time passes and the barrels keep melting in the roads, the cement that holds them together tightens even more in the souls and minds of the people.

A decade after "the story of the eye that peeps" first spoke to us, and as we continue to search for a language to speak of the deaths,

-for those who have gone, but mostly for those who will come-
we are left stuttering the same words again,
whichever language we find.

In Nicosia, the only city that is twice a capital,
we are trying to be twice a citizens.

From Akamas to Mesaoria, and from Karpasia
until the sea of Nicosia,
we map out new green lines,
that look nothing like
the dead zones of the Green Line.

Κατά τη διάρκεια δημιουργίας της ταινίας αποφασίσαμε να συμπεριλάβουμε στην ιστορία μια σειρά που αφηγήσεις στο πρώτο πρόσωπο οι οποίες εστόχευαν να συνομιλήουν με την εξέλιξη των γεγονότων. Οι λόγοι που επήραμεν τούτην την απόφαση ήταν που την μια γιατί αντιλαμβανούμαστεν τους εαυτούς μας ότι απλά ως σκηνοθέτες, αντιμετωπίζοντας έτσι την ιστορία που θέλουμε να πούμε με μια αποστασιοποίηση, απλά ως κομμάτι τούτης της δυναμικής της ιστορίας του κυπριακού κινήματος. Οι δικές μας θέσεις προσπαθούν έτσι να συνομιλήσουν διαλεκτικά με τις θέσεις των ανθρώπων που ήρταν πριν που μας, με τα δικά τους πολιτισμικά βιώματα τζαι τις δικές τους πολιτικές στοχεύσεις. Που την άλλη θεωρούμε ότι η δική μας φωνή προσπαθεί να συμπεριλάβει την γενιά των ατόμων που επολιτικοποιήκαν μακριά που τα γεγονότα που εδημιουργήσαν το κυπριακό αναδεικνύοντας έτσι σε πρώτη φάση την υποτίμηση της επεξεργασίας γύρω που τα θέματα του κυπριακού, σε δεύτερη όμως τη σύνδεση τζαι ανασύνθεση των πολιτικών μας προταγμάτων με το περιβάλλον όπου ζούμε.

Πεθανίσκω.

Πεθανίσκουμε

.
Προσπαθούμε ατέρμονα να καταλάβουμε τι σημαίνει τούτη η διαδικασία ενώ μαχούμαστε να μετατρέψουμε τη θλίψη της απώλειας σε γενετήσια έκσταση: Κάνουμε δικά μας τα ερωτήματα που έθεσαν τα αγαπημένα πρόσωπα. Σαν περπατούμε, σφυρούμε άτσαλα το τραούδι που αφήσαν πίσω τους. Γεννημένοι κάπου μες το 90 σε ένα νησί που φαντάζει να έν ανέκαθεν μοιρασμένο, ανακαλύψαμε πως η ίδια η ζωή μας, ο εαυτός μας μπορεί να εν τζαι ο ίδιος μοιρασμένος, όσον οι ουτοπίες μας αντικαθιστούνται που στρατιωτικά εμβατήρια τζιαι σειρήνες πολέμου. Τζιαι ενώ ο θάνατος δημιουργεί την απορία της γέννησης, εμείς διερωτούμαστε πως μπορούμε να ανασυγκροτήσουμε την υπόσχεση για μια ζωή που να υπερβαίνει βαρέλιες τζιαι διαχωρισμούς.

Έννεν ούλληλοι οι θανάτοι οι ίδιοι όμως, ο κάθε ένας έσειε ένα βλέμμα για μας. Η γεωγραφία της Κύπρου εν τα κρυφά νεκροταφεία, τα οπλοστάσια της αποικιοκρατίας τζιαι του εθνικισμού πάνω στα οποία περπατούμε κάθε μέρα τζιαι ας μεν το καταλαβαίνουμε

- οι δρόμοι της πόλης έχουν ονόματα δολοφόνων-

θάνατοι το απομεινέρο, θάνατοι που εν υπήρξε για ήλιού τους ταφόπληκα, που ξαναπεθανίσκουν κάθε φορά που χάννουνται που τις σκέψεις των ανθρώπων. Τζιαι υπάρχουν μόνο σαν τα φαντάσματα για να στοιδειώνουν τα σκοτάθκια μας.

Η πρόοδος μέσα στην ανθρώπινη ιστορία επαρομοιάστηκε σαν ένας σωρός που ερείπια, πτώματα τζιαι συντρίμμια που στοιβάζονται ως τον ουρανό. Η σωρός εν η απόλυτη έρημος του πραγματικού, τζιαι μείς αντι να θεωρούμεν τους ουρανούς, ανάστροφα με φκυάρκα τζιαι φανάρκα μέσ τη φυλακή του παρόντος γυρέφκουμεν το φώς.

Στην Κύπρο ο αγώνας για τη ζωή εν ο αγώνας για να αναγνωριστούν οι κρυφοί μας θανάτοι.

Αλλά πως μπορούμε να μιλήσουμε για τούντα πράματα;

Αναγκαστικά γυρέφκουμε μια γλώσσα που να μπορεί να τα εκφράσει. Μια γλώσσα που ενώ μιλά για απώλεια να φέρει τζιαι το κλάμαν της γέννας μαζί. Να σ'ει τη δυναμική της ιστορίας τζιαι την ποιητική των παραμυθικών που αναγιώννουν κοπεληλούθκια τζιαι πλάθουν φαντασιακά καταφύγια.

Με τα χαλάσματα τζαι τα ερείπια της κυπριακής μοντερνικότητας, επροσπάθησεν μια γενιά να στήσει θεμέλια ενός κόσμου που οραματίζετον. Ενός κόσμου που η υπόσχεση της ανεξαρτησίας του όο εγίνηκεν λόγος για απεξάρτηση που τους επιβεβλημένους εθνικισμούς.

Με τούντα θεμέλια αναγιωθήκαμεν

τζαι οραματιστήκαμεν τζαι μεις.

Τζαι έτσι εμάθαμεν να μιλούμεν.

Να μιλούμε την γλώσσαν «του αμμαθκιού που ποδοπαζει»

Εκτός που τους χωρισμούς, τους προσωρινούς τζαι τους μόνιμους, επηλάσαν τζαι τους διαχωρισμούς.

Τζαι εκαταφέρασεν με δίληλα ζόρκα να τους υλικοποιήσουν, να τους κάμουν φανερούς τζαι με τα μυαλά μας τζαι μέσ τα καντούνια μας...

Εσπείραν ναρκοπέδια στη γη τζαι εβηαστήσαν τα ναρκωμένα πεδία της ναρκωμένης παιδείας του δεν ξεχνώ, του δεν ληλώ, του δεν με κόφτει.

Έτσι, εγαντζωθήκαμε τζαι εμείς στο φάντασμα ενός παρελθόντος που εν εθρηνήσαμε ποτέ αλλιά θανατώνει μας καθημερινά.

Το όριο σε τούντο νησί λειτουργεί πρώτα τζαι κυρίως ως συγκροτησιακή αρχή της ταυτότητας. Μιας ταυτότητας που πλέκεται με το υφάδι της έληλειψης ενδιαφέροντος, του μίσους τζαι της ανοικειότητας για το άλλο.

Οι θάλασσες, τα ποτάμια, οι λίμνες εν φυσικά όρια που με τα χρόνια εκαταφέραμεν να τα διασχίζουμεν. Μα τούντα σύνορα τα εθγικά εν εμποτισμένα με την κατάρα του αδιαμεσολήβητου, του αδιαπέραστου. Τζαι μηνίσκουμεν να χάσκουμεν που κάτι παραθυρούθκια στο τείχος που στην ουσία εντζαι φτιαγμένα για να θωρούν τη ζωή στο ποτζεί αλλιά για να μπορούν να σημαδέφκουν με τα πιστόλια τους, μέσω του φόβου, στα σώματα άλλων φοβισμένων.

Τζαι ποτζεί τζαι ποδά,

εφυτέψασεν βαρέλλες

για να μεν θωρούμε,

να μεν ακούμε

τζαι εβαφτήσαν το

πράσινη γραμμή,

Yesil Hat ,

buffer zone,

νεκρά ζώνη

...που οτιδήποτε άλλο που νεκρή εν ενει.

Η πράσινη γραμμή της Λευκωσίας, χωρίζει την πόλη σε 2 κόσμους παράλληλους για πολλά χρόνια.

Οι πολυάριθμοι στρατοί που κινούνται κατά μήκος της καθορίζουν την ως το αδιαπέραστο όριο, ενώ παράλληλα ενσαρκώνουν την βία μέσα που την οποία τούτη η γραμμή εκχάρηκε.

Οι βαρέλιες που κόβουν τους δρόμους της πόλης εν η αδιαπέραστη γραμμή, η παρακμιακή αισθητική του χώρου τζαι η κατάργηση του χρόνου. Το όριο, το σύνορο αποτελεί βιότοπο για διηλιές άλληλα ζώα για τα οποία οι βαρέλιες, τα πέλια, τζαι η υπόλοιπη μιλιταριστική αρχαιολογία σηματοδοτούν την αρχή παρά το τέλος.

Στο σημείο όπου τα ανθρώπινα πόδια κάμνουν το τελευταίο επιτρεπτό βήμα, ξεκινά ένας άλλος κόσμος, που υπάρχει ανάμεσα σε θκυό κόσμους.

Είπε μου ένας φίλος κάποτε ότι η νεκρά ζώνη εν η θάλασσα της Λευκωσίας, το σημείο που πάεις για να κάτσεις τζαι να σκεφτείς με φόντο τον άπιαστο όριζοντα, στην άκρη ενός φαντασιακού ωκεανού η μιας τάσας θάλασσας.

Όπως στις ερήμους ή σε κάθε τόπο σε διαδικασία ερημοποίησης, κάθε ιδέα ή εικόνα νερού φέρνει στους ανθρώπους τούντων βιοτόπων την αίσθηση της γένεσης.

Αμα συνάουνται τα σύννεφα, που το βορρά για που το νότο, αμα πιάννουν τα νερά τα θωνοτά τα μμάθκια γεμώνουν εηπίδα τζαι τα σώματα γίνονται πιο εηλαφριά.

Που την άλλη, ο θάνατος στην έρημο ή σε κάθε τόπο σε διαδικασία ερημοποίησης έδει το βάρος του ήλιου τζαι η σκόνη κοηλιά μες τα πνευμόνια.

Στην Κύπρο η πιο μεγάλη μοναξιά εν η λαηλιάρα του Ιούηη.

Η γλώσσα τζαι οι έννοιες που παράγει ανοοίουν πόρτες, ανοοίουν δρόμους, πλέουν μες τα ποταμούθκια μες στο άνυδρο καηοτζαίρι.

Αναζωγωνημένες οι έννοιες, διαμορφώνουν το τοπίο. Ως λόγος τζαι αντικηίδι, η γλώσσα γίνεται όηλο μας τζαι ηεπίδι.

Έτσι, η Κυπριακή συνείδηση, μέσα στην μοναξιά της τζαι την περιθωριακή της υπεροψία, ποδοπατημένη μεταξύ των γιγάντων αντιπάηων της, εκφράζει τη ριζοσπαστικοποίηση μιας γεννιάς που εθέηησε να υπερβεί τη μισαηηοδοξία που παράγει η μεγάλη αφήγηση του Έθνους, ή του κάθε Έθνους.

Έτσι ποιού έθνους;

Του ποτίζει για του ποδά;

Έν μια συνεχής αγωνία για το ποιάν ταυτότητα μπορούν οι κάτοικοι τούντου νησιού να αποδεχτούν, μια συνεχής αγωνία για το αν χρειάζεται καν μια ταυτότητα.

Η ιστορία της κυπριακής συνείδησης εν η ταραχώδης προσπάθεια προσδιορισμού της.

Γιατες γενιές που εζήσαν την εμπειρία της συνύπαρξης, έστω έτσι αποσπασματικά, η κυπριακότητα εμπόρεσε να προσδιοριστεί στη βάση των συναισθημάτων αλλά έτσι της άρνησης να εξαρτηθούν που κάθε λογής μητέρες.

Εμείς όμως, μεγαλωμένοι μες την κανονικοποίηση της διχοτόμησης, ανίκανοι να προσδιορίσουμε τα φαντασιακά μας στην πραγματικότητα, εσκιτσάραμεν γεωγραφίες που εθέλαν να υπερβαίνουν το κενό λόγο του κυπριακού με μια αφελεία που υποβίβαζε το οικείο για χάρη του οικουμενικού.

Γεννημένοι έτσι μεγαλωμένοι μες τα ερειπωμένα πολυβολεία έτσι τους κομμένους δρόμους της πόλης, τοπία που ελειτουρούσαν πρώτα σαν παιδότοποι έτσι ύστερα σαν αγαπημένα στέκια, ήρταμεν να βρούμεν την κυπριακή συνείδηση ως εργαλείο σύνδεσης του δαμέ με το έτσι, ως ανάγκη επανανοηματοδότησης μιας απαθούς κατάστασης,

ως το δικαίωμα ζωής στην Κύπρο χωρίς κυπριακό πρόβλημα.

Σε κάθε χαραμαθιά που ανοιεί,

ο τυφλοπόντικας φωλιάζει

Γεννημένος έτσι μεγαλωμένος μες το βαθύ πιδούρι, σκάφκει σύραγγες, γυρέφκει να αιώσει την πόλη των δολοφόνων αντίστροφα έτσι υπόγεια. Έτσι όσο περνά ο έτσι, όσο πιο πολλήα λιώνουν οι βαρέλιτες μες τις στράτες έτσι τα καντούνια, τόσο σφίγγει το κουγκρί που τις κρατά μαζί μες τα μυαλά έτσι τις ψυδές των ανθρώπων.

Μια δεκαετία μετά που μας επρωτομίλησε η «ιστορία του αμμαθκιού που ποδοιεπάζει» έτσι ενώ συνεχίζουμε να ψάχνουμε τη γλώσσα για να μιλούμε για τους θανάτους

- για έτσι που εφύαν μα πιο πολλήα για έτσι που εννα έρτουν-

εξηαστήκαμε να ταπτεύουμε τις ίδιες λέξεις πάηε
με όποια γλώσσα έτσι αν έβρούμε.

Στην Λευκωσία, τη μόνη πόλη που εν 2 φορές πρωτεύουσα,
μαχούμαστε τζαι μεις να είμαστε 2 φορές χωραίτες.

Που τον Ακάμα ως την Μεσαορία τζαι που την Καρπασία
ως την θάλασσα της Λευκωσίας,
διαγράφουμε καινούργιες πράσινες γραμμές
που εν μοιάζουν σε τίποτε
με τις νεκροζώνες της Πράσινης Γραμμής.

Στη μνήμη του Κωστή Αχνιώτη

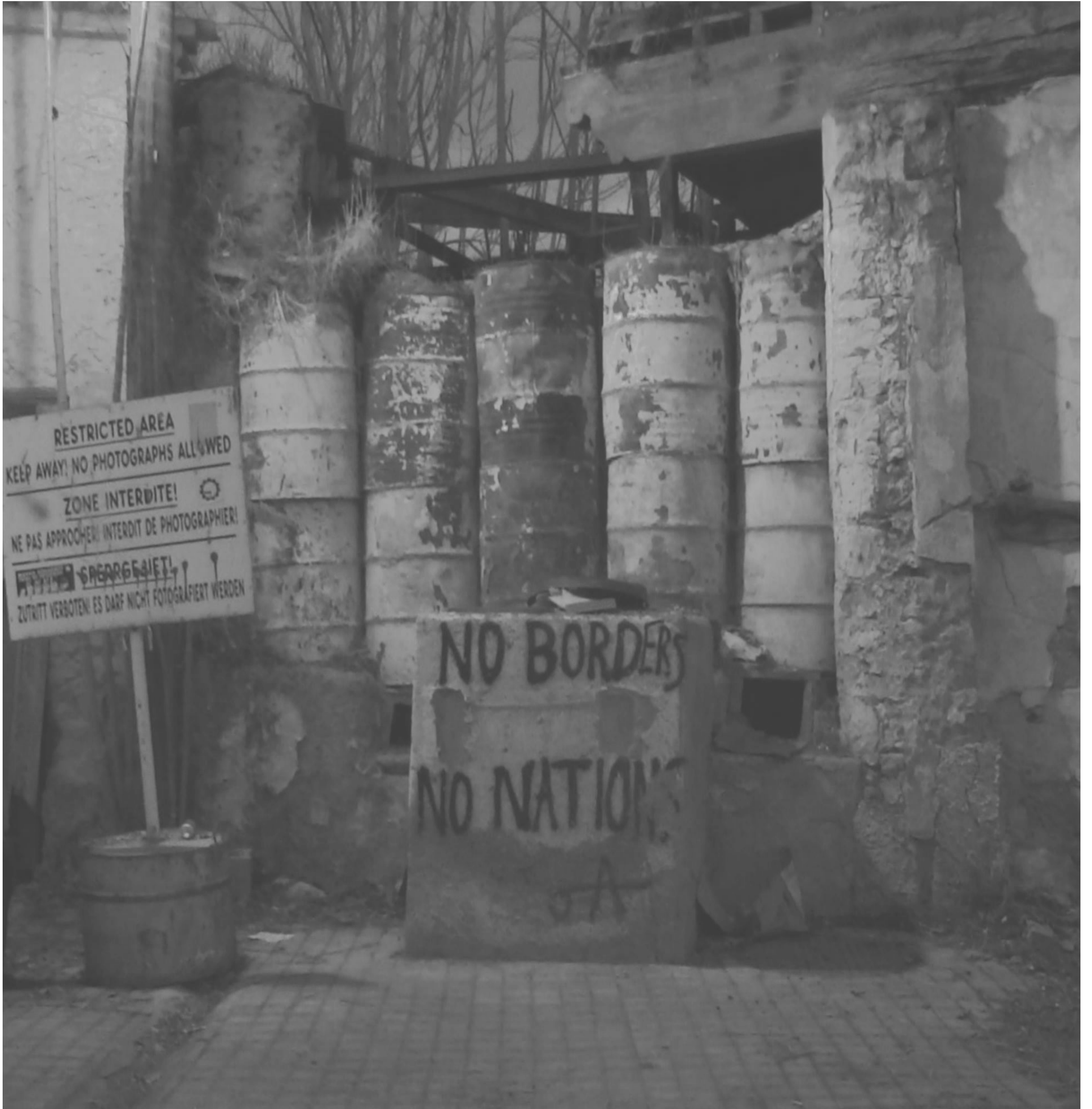
*«ο Κωστής είδεν μιαν μανία με το τείχος,
ήταν ερωτευμένος με το τείχος
για να το ρίξει κάτω»*

Kostis Achniotis'in anısına

*«Kostis'in duvara karşı, bir takıntısı vardı,
duvara aşikti, onu yıkmak için »*

In the memory of Kostis Achniotis

*«Kostis had an obsession with the wall,
he was in love with the wall, to tear it down»*

Η Κυπριακή συνείδηση
Kıbrıslı bilinci
The Cypriot consciousness

éõει την
ötekileştirilenlerin
has the

υπεροψία των περιθωριακών
gururunu taşıyor
pride of the marginalised